

Mihaela Daniela Cîrstea • Ioana Hristescu
Carmen Iosif • Adina Papazi • Laura Raluca Surugiu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA A VI-A

- unități de învățare
- teste inițiale și finale
- propuneri de subiecte pentru teză
- teste de autoevaluare

Cuprins

Cuvânt-înainte	3
Teste inițiale (1–5)	5
UNITATEA 1:	
CARTEA – OBIECT CULTURAL. SINTAXA. STRUCTURA TEXTULUI ORAL.	16
I. Cartea – obiect cultural.	16
II. Sintaxa.	20
III. Structura textului oral.	24
UNITATEA 2:	
NARAȚIUNEA LA PERSOANELE I ȘI A III-A. LEXICUL. ORGANIZAREA REPLICILOR ÎNTR-UN DIALOG, ADAPTAREA LA INTERLOCUTOR.	27
I. Narațiunea la persoanele I și a III-a.	27
II. Lexicul.	32
III. Organizarea replicilor într-un dialog, adaptarea la interlocutor.	37
UNITATEA 3:	
STRUCTURA OPEREI EPICE. FONETICĂ.	40
I. Structura operei epice.	40
II. Fonetica.	44
UNITATEA 4:	
DESCRIEREA. VERBUL.	50
I. Descrierea.	50
II. Verbul.	58
UNITATEA 5:	
DIALOGUL. SUBSTANTIVUL. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE ȘI DE ORTOGRAFIE. ...	68
I. Dialogul.	68
II. Substantivul.	70
III. Semnele de punctuație și de ortografie.	81

UNITATEA 6:	
FIGURI DE STIL. ELEMENTE DE VERSIFICAȚIE. ADJECTIVUL.	
ORGANIZAREA UNUI TEXT ÎN FUNCȚIE DE DESTINAȚIE.	85
I. Figuri de stil.	85
II. Elemente de versificație.	89
III. Adjectivul.	92
IV. Organizarea unui text în funcție de destinație.	97
UNITATEA 7:	
PASTELUL. PĂRȚI DE VORBIRE NEFLEXIBILE. MOTIVAREA UNEI OPINII	
PRIVITOARE LA TEXTELE STUDIATE SAU LA FAPTE/PERSOANE	
DIN REALITATE.	100
I. Pastelul.	100
II. Părți de vorbire neflexibile.	107
III. Motivarea unei opinii privitoare la textele studiate sau la fapte/persoane din realitate.	113
UNITATEA 8:	
FABULA. PRONUMELE/NUMERALUL. POVESTIREA.	116
I. Fabula.	116
II. a. Pronumele.	122
II. b. Numeralul.	128
III. Povestirea.	131
UNITATEA 9:	
DOINA POPULARĂ. SUBIECTUL. PREDICATUL. APRECIERI PERSONALE ÎN	
LEGĂTURĂ CU TEXTELE LITERARE STUDIATE	139
I. Doina populară	139
II. Subiectul	145
III. Predicatul	150
IV. Aprecieri personale în legătură cu textele literare studiate	155
UNITATEA 10:	
TEXTE NONLITERARE. REZUMATUL. ATRIBUTUL/COMPLEMENTUL.	159
I. Texte nonliterare.	159
II. Rezumatul.	163
III. a. Atributul.	165
III. b. Complementul.	170
TESTE FINALE (1–5)	176
Subiecte de teză. Semestrul I.	189
Subiecte de teză. Semestrul al II-lea.	204

Cuvânt-înainte

Ne-am propus ca prin intermediul caietelor de exerciții pentru clasele V–XII să oferim elevilor și profesorilor un auxiliar util, unitar, care să le fie de ajutor începând cu primii ani ai învățământului gimnazial și terminând cu ultima clasă de liceu. Considerăm oportună realizarea unor culegeri care să fie folosite alături de manuale în procesul de învățare de zi cu zi, deoarece se oferă un instrument constant de lucru atât individual, cât și la nivelul clasei. Materialele pe care noi le propunem sunt în concordanță cu programele școlare în vigoare, iar itemii sunt formulați în acord cu cerințele standard de evaluare.

Am dorit ca prin culegerile noastre să le oferim elevilor și posibilitatea de a descoperi frumusețea și valoarea literaturii române, prin alegerea unor texte-suport care nu apar în manualele alternative din prezent. În acest fel sperăm să le redeșteptăm elevilor pasiunea de a citi, de a se apropia de textul literar cu plăcere, dincolo de dorința firească de altfel, de a obține rezultate bune la școală și la examenele naționale.

Fiecare culegere cuprinde un număr generos de texte, diversificate din punct de vedere al tematicii și al tipului de scriitură, care pot fi lucrate de elevi fie împreună cu profesorii lor pentru fixarea cunoștințelor, fie individual pentru obținerea performanței. Lor li se adaugă, în cazul caietelor de la gimnaziu, variate exerciții de gramatică, cu grad diferit de complexitate, iar în cazul caietelor pentru liceu, propuneri de redactare a textelor argumentative și a unor eseuri structurate sau libere.

De asemenea, sunt cuprinse modele de teste inițiale și finale, propuneri de subiecte de teze, iar în cazul culegerii pentru clasa a XII-a și modele de subiecte pentru examenul de bacalaureat. Astfel, profesorul de limba și literatura română poate găsi în aceste culegeri resurse bogate pentru activitatea la clasă și pentru conceperea testelor de evaluare, iar elevii pot să se autoevalueze după încheierea unor unități de învățare sau la finalul semestrului/anului școlar.

De asemenea, am încercat să valorificăm experiența noastră didactică în realizarea acestor culegeri, insistând mai ales pe dimensiunea lor practică, aplicată, scopul nostru primordial fiind acela de a oferi instrumente de lucru de valoare, raportate atât la conținuturile programei școlare, cât și la interesul elevilor.

Sperăm ca aceste culegeri să se dovedească utile și vă dorim mult succes în studiul limbii și literaturii române!

Autoarele

TESTE ÎNȚIALE

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 78 de puncte. Pentru redactarea întregii lucrări se acordă 12 puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 50 de minute.

TEST ÎNȚIAL 1

Partea I

(48 de puncte)

A. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

Trică n-a avut să aștepte mult.

— *Ce e?! întrebă ea răstită.*

— *Uite, — zise el încet... — Costi m-a bătut.*

— *Te-a bătut el pe tine, și tu, prostule, te-ai lăsat să te bată!*

— *Dacă el e mai tare!*

Persida rămase câtva timp pe gânduri, cu răsuflarea oprită și cu ochii țintă la un colț.

— *Haide!... zise apoi și îl apucă de braț, ca să-l ducă spre ieșire, unde cheia era în ușă. [...]*

Persida și Trică se strecurară printre care, ocoliră Sărăria și înaintară spre mori. De câte ori, vara, au trecut ei Murășul pe luntrița de la vreo moară!

Acum însă nu era vară, ci primăvară, și Murășul era lat, foarte lat, turbure-gălbui și plin de spumă și de vultori. Morile, care alte dăți se aflau în apropierea țărmului, de care erau legate printr-o podișcă, acum rămăseseră departe spre mijlocul râului, de unde abia li se auzeau tocăniturile monotone. Cum să ajungă ei acolo, ca să roage pe una din calfele de morar să-i treacă?!

(Ioan Slavici, *Mara*)

1. Scrie trei cuvinte din familia lexicală a substantivului *gând*. 6 puncte
.....
2. Notează câte un sinonim pentru fiecare dintre cuvintele: 6 puncte
a zice braț a trece
3. Explică utilizarea cratimei în structura *să-l*. 6 puncte
.....
.....
4. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică pentru cuvintele subliniate din text: 6 puncte

Cuvântul	Valoare morfologică	Funcție sintactică
încet		
era		
monotone		

TEST INIȚIAL 2

Partea I

(48 de puncte)

A. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

— Da' ce ai, draga mea împărăteasă, zise împăratul, de țiți așa de grozav?

— Ce să am, mărite împărate, iacă am văzut un vis frumos și minunat. Ascultă, că voi să ți-l povestesc...

Se făcea că eram într-o grădină frumoasă, frumoasă, cum n-am mai văzut. Erau niște pomi înalți, stufoși și bine potriviți de părea că erau scriși, și așezați în trâmbă pe drumul pe care mergeam. În dreapta și în stânga era o pădure tot cu de astfel de pomi de țiți plăcea să-i privești. Tot mergând și minunându-mă, m-am pomenit către mijlocul grădinei. Aici era, ce să-ți spui? Frumusețea de pe lume. Niște cărări sucite și cotite, acoperite cu un fel de iarbă mărunțică, de părea că erau niște covoare așternute.

Din loc în loc și mai cât coala, se făcea că erau așezate niște stușișuri, unele rotunde și cu flori, altele lunguiețe și cu pomișori, iară altele făcute ca niște ascunzători. Flori cu fel de fel de fețe și cu un miros de te îmbăta. Mă rătăcisem căscând gura în toate părțile, uitându-mă la poamele cu care erau încărcăți pomii și ascultând la miile de păsărele ce cântau pe rămurele și fără a se sfii de mine.

Mai către mijlocul grădinei se făcea că era o fântână de marmură albă ca laptele, și apa curgea pe o sută de părți, limpede ca vioara și rece ca gheața.

(Petre Ispirescu, *Ciobănașul cel isteț*)

1. Desparte în silabe cuvintele: *stușișuri*, *pomișori*, *miile*.

6 puncte

.....
.....
.....

2. Scrie sinonime pentru următoarele cuvinte din text: *poamele*, *a se sfii*.

6 puncte

.....
.....
.....

3. Explică folosirea primelor două virgule din text.

6 puncte

.....

4. Completează tabelul următor, precizând valoarea morfologică și funcția sintactică pentru fiecare dintre cuvintele menționate în coloana din stânga.

6 puncte

Cuvântul	Valoare morfologică	Funcție sintactică
(de) mine		
o fântână		
curgea		

5. Construiește un enunț în care substantivul *vis* să îndeplinească funcția sintactică de atribut. **6 puncte**

.....
.....

B.1. Precizează modurile de expunere din fragmentul dat. **6 puncte**

.....
.....
.....

2. Transcrie o repetiție și o comparație din fragmentul citat. **6 puncte**

.....
.....
.....

3. Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă. **6 puncte**

.....
.....
.....

Partea a II-a **(30 de puncte)**

Redactează o compunere, de 8–10 rânduri (80–100 de cuvinte), în care să descrii o grădină/un parc în anotimpul tău preferat. Dă un titlu potrivit compunerii tale.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor, nu este obligatorie.
Vei primi 12 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției — 1p.; coerența textului — 2p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului — 2p.; ortografia — 3p.; punctuația — 2p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea — 2p.)

TEST INIȚIAL 3

Partea I

(48 de puncte)

A. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

*E cald și lângă trunchiuri umbra treptat se face tot mai mică,
Văzduhul tot nu se-nfioară de niciun zbor de rândunică.
Și doar furnicile se-aleargă acuma fără de hodină,
Mărgele negre sămănate pe drumuri albe de lumină.*

*În straturi florile-s trudite; un crin din când în când se-ndoaie
Și lung privește-n sus, să vadă: nu se purcede-un nor de ploaie?
Dar întristat în ternă iarăși își frânge trupul zvelt în două...
Ce n-ar da florile să aibă acum măcar un strop de rouă!*

(Dimitrie Anghel, *Amiaza*)

1. Transcrie un cuvânt format prin derivare și altul prin compunere. **6 puncte**

.....
.....

2. Extrage din text trei cuvinte din câmpul semantic al *naturii*. **6 puncte**

.....
.....

3. Explică rolul semnului exclamării în ultimul vers. **6 puncte**

.....
.....
.....

4. Completează tabelul următor, precizând valoarea morfologică și funcția sintactică pentru fiecare dintre cuvintele menționate în coloana din stânga. **6 puncte**

Cuvântul	Valoare morfologică	Funcție sintactică
negre		
de lumină		
să vadă		

5. Extrage din text un predicat nominal și analizează-l. **6 puncte**

.....
.....

TEST INIȚIAL 4

Partea I

(48 de puncte)

A. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

*Pă când abia se vede a soarelui lumină
În vârful unui munte, pe fruntea unui nor,
Și zefirul mai rece începe de suspină
P' în frunze, pe câmpie cevași mai tărișor;*

*P' acea plăcută vreme, în astă tristă vale,
De sgomot mai de laturi eu totd'auna viu,
Pe muchea cea mai naltă, de mă așez cu jale,
Singurătății încă petrecere de țiu.*

.....
*P' acea singurătate ce ochiul sus privește,
Când razile de soare natura stăpânesc,
Îndată ce și umbra de noapte se ivește
Grămezile de stele încep de strălucesc.*

(Vasile Cârlova, *Înserare*)

1. Transcrie două cuvinte a căror formă nu mai este conformă cu normele academice din prezent.

6 puncte

.....

2. Desparte în silabe cuvintele: *vârful*, *cevași*, *singurătate*.

6 puncte

.....
.....
.....

3. Explică utilizarea virgulei din al doilea vers al primei strofe.

6 puncte

.....
.....

4. Completează tabelul următor, precizând valoarea morfologică și funcția sintactică pentru fiecare dintre cuvintele menționate în coloana din stânga.

6 puncte

Cuvântul	Valoare morfologică	Funcție sintactică
lumină		
mai rece		
mai tărișor		

